

Zondag 11 september 2022
- dertiende zondag van de zomer -

Orgel

DE VOORBEREIDING

Welkom

Stilte

Drempelgebed

Intochtslied

Lied 276 (1-3) 'Zomaar een dak boven'

Bemoediging

Zingen

Lied 296 'Die de morgen ontbood'

Gebed om ontferming

afgesloten met:

V. Zo zingen wij samen:

gem. Here God, ontferm U, Christus, ontferm U, Here God, ontferm U.

(lied 270a NI. tekst)

Loflied

Psalm 113 (1-3) 'Prijs, halleluja, prijs de Heer'

DIENST VAN HET WOORD

Gebed bij de opening van het Woord

Schriftlezing

Genesis 25, 19 - 34

Zingen

Lied 991: 1, 2, 3 en 6 De eersten zijn de laatsten

Schriftlezing

Lucas 14, 12 - 14

Zingen

lied 1001 (1-3) De wijze woorden en het groot vertoon

Preek

Zondag 11 september 2022 Kogerkerk
Gen. 25, 19-34 en Lc. 14, 12-14

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, lieve mensen,

Zou Esau een soort van sympathieke schurk zijn?

Hij wordt als de slechterik afgeschilderd,

maar is hij niet eigenlijk heel menselijk, herkenbaar, kunnen we hem wel begrijpen?

Op een dag komt Esau terug van de jacht, moe, bezweet, hongerig.

Hij moet wat eten en wel nu, hij sterft van de honger.

Het Hebreeuws kan hier op verschillende manieren vertaald worden:

ik sterf van de honger; ik ga heen om te sterven; ik ga dood.

Het kan zijn dat Esau bedoelde dat hij er bijna dood bij neerviel

als hij niet onmiddellijk iets te eten kreeg

of dat hij vond dat zo'n eerstgeboorterecht eigenlijk maar relatief is,

dat ieder mens moet op enig moment sterven, arm of rijk, bevoorrecht of niet.

Geef me te eten voor ik er dood bij neer val.

Dat voor ieder mens het leven eindig is, is een gedachte die de Prediker

later nog uitgebreider zal verwoorden en overdenken.

Met zijn woorden over moeten sterven, bevindt Esau zich in goed gezelschap.

Tegelijk is er een levensgroot verschil,

want Prediker drukt ons op het hart juist vanwege onze eindigheid

het leven zo goed mogelijk te leven voor Gods aangezicht

terwijl Esau concludeert dat het daarom allemaal helemaal niet uitmaakt.

En zo kan het gebeuren dat in een vloek en een zucht

het eerstgeboorterecht wordt verhandeld voor een maaltje eten.

Dingen die niet vergelijkbaar zijn en waarvan ook maar de vraag is of het wel verhandelbaar is en of Esau dit wel kan afstaan.

Een bord linzensoep en een stuk brood, dat kun je weggeven of verkopen,

maar het feit dat je eerstgeboren bent, daar is niets aan te veranderen.

En de zegen die erbij hoort wordt, moet door vader Isaäk gegeven worden,

daar hebben Jacob en Esau niets over te zeggen.

Ik krijg niet echt de indruk uit het verhaal dat ze samen gegeten hebben en de sfeer was er vast ook niet naar:
de één uitgehongerd en moe, vast een veel te lage bloedsuikerspiegel en dan kan een mens kortaf en gehaast worden, daar weet ik alles van.
De ander maakt van de gelegenheid gebruik of misbruik, tamelijk uitgekookt, hij ziet zijn kans schoon.

Een prachtig verhaal over twee broers die zo verschillend zijn als maar mogelijk is, waar het zelfs al tussen botst in de schoot van hun moeder, nog voor hun geboorte. Dat kennen we nog steeds wel, van die gezinnen waar het om de één of andere reden niet lekker gaat tussen kinderen.

Ten diepste is het een verhaal over wezenlijke keuzes in het leven: kiezen voor God, voor de lange termijn, voor wat echt belangrijk is tegenover kiezen voor jezelf, het nu, de korte termijn, je laten leiden door je lusten. Maar tegelijk, zo vroom is Jacob helemaal niet, zo listig en doortrapt als hij die mooie, hoogverheven doelen wil halen. En helaas, het doel heiligt lang niet altijd de middelen.

Misschien is dat precies wel wat dit verhaal zo boeiend en aansprekend maakt: dat de slechterik niet puur slecht is en dat de goede bepaalt geen heilig boontje is.

Om dit verhaal goed te kunnen begrijpen, is het nodig om de context in gedachten te houden, en dat is om te beginnen het grotere geheel van het boek Genesis: boek van God en mens die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, God die de mens scheidt naar zijn, naar haar beeld en gelijkenis, mannelijk en vrouwelijk, uit de rode aarde. De Adam wordt uit de adamah, uit de rode aarde gemaakt.

Genesis is het boek van de oorsprongen, van de geboortes, het boek van God en mens die voor elkaar bestemd zijn, zoeken naar zingeving, naar waar het om gaat in het leven. Toledot, verwekking, dat staat er 10x
Adam verwekte Kaïn en Abel, en zo gaat het door tot Isaäk Jacob en Esau verwekte, en daarna gaat het verder. Steeds maakt God een nieuw begin, een begin dat al te vaak tegen de biologie, tegen de natuur ingaat. Onvruchtbare vrouwen die een kind mogen baren steeds worden er nieuwe getuigen van de openbaring geboren.

Degene die wordt geroepen, uitgekozen is vaker niet dan wel de eerstgeborene, denk aan Kaïn en Abel, aan Ismaël en Isaäk, aan Jacob en Esau nu. Het is ook het verhaal van Israël en de volken, Israël, uitgekozen, apart gezet, geroepen, maar tegelijk wel temidden van de volken, niet als uitzondering, maar degene die voorop mag gaan in een lange stoet. En zoals degene die God roept vaak niet de eerstgeborene is, zo is dit volk dat God roept ook niet het grootste, sterkste of beste.

Het gaat niet om wat wij mensen presteren, het gaat erom dat God ons roept, in liefde en trouw en de vraag is of wij aan die roep gehoor geven.

God draait de rollen voortdurend om, heeft een zwak voor de zwakken, maakt de laatste tot eerste, maar laat tegelijk zelfs de boef niet aan zijn lot over. Kaïn, Ismaël, Esau, ze zijn niet uitverkoren maar God laat ook hen niet los, ook zij worden tot een heel volk.

En elke keer weer dreigt er de toehoewabohoe waar het mee begon in Genesis 1, toehoewabohoe, de woestheid en leegte, woestheid en leegte die dreigt als mensen zich los maken van God, als economische groei het hoogste en allesoverheersende streven is, nooit genoeg hebben, eigen eer, naam en faam, woestheid en leegte die dreigt als we ieder voor onszelf leven,

als we geen rekenschap geven van de gevolgen van onze levensstijl,
als we in de vreemdeling geen mens herkennen als wij,
als er een systeem is, waarbinnen de één met hard werken nog niet rond komt
en een ander een 40-voud daarvan verdient
en van gekkigheid niet meer weet wat te doen met al dat geld.
Woestheid en leegte als het niet goed is, als er onverschilligheid is,
als zorg voor en bewerken van de aarde ontaardt in kaalslag en uitputting.

En dat is ook waarom Jacob, de jongste geroepen wordt,
al is hij dan bepaald geen heilig boontje.
Jacob is degene die de aarde bewerkt,
de herder, die de schapen behoedt en bewaart,
in al zijn krakkemigheid is hij degene die zorgt.
Hij staat voor de manier van leven waartoe God mensen heeft geroepen.
Esau, is de jager, die gebruik maakt van wat er is, consumeert,
maar niet zorgt en bewaart.
Niet dat jagen verboden is,
maar het gaat om het principe, de levensstijl die hij vertegenwoordigt,
en daarin ontbreekt iets wezenlijks.

Geef me van dat rode daar,
rood eten, zoals Esau rossig was,
rood als de rode aarde waaruit mensen gemaakt zijn,
rood als het land Edom dat Esau's land wordt.
Esau is door en door aards, met de aarde verbonden.
Jacob zoekt de verbinding met de hemel,
al is de manier waarop hij dat doet twijfelachtig,
tegelijk: als je zo makkelijk en onverschillig afstand doet
van je eerstgeboorterecht, dan moet het misschien ook wel zo zijn.

Jacob en Esau, twee manieren van zijn,
Esau beeld van onverschilligheid,
Jacob, niet hielenlichter, dat is veel te negatief,
maar Jacob, hij die de hiel vasthoudt,
uiteindelijk zal hij leren dat je je sommige dingen niet kunt toeëigenen,
maar dat ze je als vanzelf, van boven gegeven worden,
hij zal leren dat zijn belangrijker is dan hebben,
dat het gaat om relaties, om verbinding
en niet om ellebogenwerk of pootje haken.

De jongste uitgekozen, deze wereld omgekeerd,
zoals Jezus heel veel later ook steeds de zaken omkeert
en in een nieuw perspectief plaatst.
Jezus die zegt het voor-wat-hoort-wat-principe los te laten,
te geven, te delen om niet, zonder tegenprestatie,
zoals God zelf ons het goede om niet geeft.
Nodig aan je tafel wie niets heeft, doe het anders dan wat mensen gewoon zijn,
verwacht niets terug voor wat je geeft, of beter gezegd:
verwacht niet met gelijke munt terug betaald te worden,
want dikke kans dat je wel degelijk wat terug krijgt
als je om niet een ander aan je tafel nodigt:
een glimlach, een goed gesprek, waardering.

Het is het tegendeel van wat Jacob doet,
die onmiddellijk voor wat hoort wat wil
en juist dat contrast bracht me ertoe deze lezingen naast elkaar te kiezen.

Aan tafel nodigen om niet, zonder tegenprestatie.
Dan zijn we gelijk ook bij het jaarthema van de kerk: 'Aan tafel',
God zelf nodigt ons aan tafel om niet,
aan tafel mogen we met elkaar delen de goede gaven die God ons geeft,
brood en wijn als teken van Gods verbondenheid met ons,
dan is er oog en oor voor elkaar of samen de stille delen,
waarin God ons nabij is.

Deze wereld omgekeerd zoals we zongen,
blijven hopen op die droom dat de bierkaai een stad van vrede wordt,
en je af en toe eens afvragen wat je misschien eens anders kunt doen,
anders dan anderen, anders dan je zelf gewoon bent.
Hoe kunnen wij zorgen voor, behoeden en bewaren,
in plaats van eindeloos jagen op koopjes en meer.
Zoeken hoe we hemel en aarde kunnen verbinden,
of eigenlijk, ons aardse bestaan door de Eeuwige
met het hemelse laten verbinden.
En je in dat alles gedragen weten door Gods liefde.
Moge het zo zijn. Amen.

Orgelspel

Zingen lied 791: 1, 4 en 5 *'Liefde, eenmaal uitgesproken'*

DIENST VAN GEBEDEN EN GAVEN

Mededelingen

Inzameling van de gaven & orgel

Dank- en voorbeden

Stil gebed en Onze Vader

ZENDING EN ZEGEN

Slotlied lied 418: 1 en 3 *'God, schenk ons de kracht'*

Wegzending en zegen

Beantwoord met 'Amen'

Orgel